הליכה באמצע שמונה עשרה להתברך בברכת כהנים

ובדיני הפסק בהליכה

בחודש סיון תשס"ה ביקרתי בישראל והתפללתי תפילת שחרית בבית הכנסת "הגר"א" בשכונת שערי חסד בירושלים. בבית כנסת זה שלושה חדרי תפילה בקומה התחתונה, ואחד מהם הוא בעצם פרוזדור צר מאד דרכו נכנסים לבית הכנסת, שבצדו האחד העמוד שבו מתפלל הש"ץ, ובצדו השני ארון הקודש, שבסמוך אליו יש מקום רק לאדם אחד לעמוד בו.

בתפילת שמונה עשרה נעמד אחד המתפללים באותו מקום הצמוד לארון הקודש. הוא האריך מאד בתפילתו, וככל הנראה, זאת הסיבה שבגללה בחר לעמוד במקום זה, כדי שלא לעכב את שאר המתפללים מלעבור או לשבת לפניו. כאשר הגיע שליח הציבור לברכת "רצה" והכהנים התקדמו לקדמת החדר כדי לתפוס את מקומם על מנת שיוכלו לשאת כפיים, אותו מתפלל עדיין עמד באמצע תפילתו, וגרם לכך שלכהנים לא היה מקום צמוד לארון הקודש, ולכן הם נעמדו מלפניו, וכאשר בירכו את הקהל הוא עמד מאחוריהם, וגבם היה מופנה אליו.

בשעת מעשה נזכרתי בפסק השו"ע (או"ח סי' קכח סע' כד) "עם שאחורי הכהנים אינם בכלל ברכה. ולאחריהם אם הם אנוסים, כגון עם שבשדות, שהם טרודים במלאכתן ואינם יכולים לבוא, הם בכלל הברכה", והתעוררתי לשאול, האם למתפלל העומד מאחורי הכהנים, אשר כנראה אינו מתברך בברכתם, מותר **ללכת** באמצע תפילת שמונה עשרה כדי לעמוד לפני הכהנים להתברך מהם.

לבירור הדברים להלכה שאלה זו, פניתי תחילה לעיין בשאלה, האם **הליכה** מהווה **הפסק** בתפילת שמונה עשרה ובקיום מצוות.

כמו כן יש לברר, האם המתפלל שמונה עשרה רשאי **להפסיק** בתפילתו כדי **לשמוע** את ברכת הכהנים.

א. במסכת ברכות (לא, א) מובא מנהגו של רבי עקיבא "כשהיה מתפלל עם הצבור היה מקצר ועולה, מפני טורח צבור. וכשהיה מתפלל בינו לבין עצמו, אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת. וכל כך למה, מפני כריעות והשתחויות". ומהנהגתו של רבי עקיבא יש ללמוד, שאין כל מניעה לכרוע ולהשתחוות בתפילה, אפילו אם כתוצאה מכך יעקור ממקומו "מזוית זו לזוית אחרת".

ונחלקו רבותינו הראשונים, באיזה חלק של התפילה רבי עקיבא כרע וזז ממקומו. התוספות (שם ד"ה ומוצאו) הקשו היאך הוסיף רבי עקיבא כריעות בתפילת שמונה עשרה "והא אמר לקמן (שם לד, א) הבא לשחות בסוף כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה", והביאו את פירושו של ה"ר יוסף "דהכא מיירי בתחנונים שהיה אומר אחר שמונה עשרה ברכות". כלומר, רבי עקיבא הוסיף כריעות בשעה שאמר תחנונים לאחר סיום שמונה עשרה הברכות. ועל כך הקשו תוספות: "ולא נהירא דהא משמונה עשרה

קאמר", וכתבו: "ונראה להר"י דודאי בסוף כל ברכה אסור לשחות אבל באמצע הברכה מיהא מותר לשחות, ובהכי מיירי הכא וכשהיה מגיע לסוף הברכה היה זוקף".

לפנינו מחלוקת ה"ר יוסף והר"י, האם רבי עקיבא הוסיף כריעות וזז ממקומו רק באמירת התחנונים לאחר תפילת שמונה עשרה, או שעשה כן גם באמצע תפילת שמונה עשרה.

להלכה פסק מרן השו"ע (או"ח סי' קד סע' ב) כשיטתו של ה"ר יוסף, שרק בתחנונים שלאחר התפילה מותר לזוז ממקומו ולא באמצע התפילה: "היה מתפלל בדרך ובאה בהמה או קרון כנגדו, יטה מן הדרך ולא יפסיק. אבל בענין אחר אין לצאת ממקומו עד שיגמור תפלתו, אלא אם כן הוא בתחנונים שלאחר התפלה". וכתב המג"א (ס"ק ב) **שההיתר לעקור ממקומו בתפילת שמונה עשרה** מוגבל רק **לצורך אמירת תחנונים בלבד**: "דאיתא בגמרא דרבי עקיבא מרוב כריעות והשתחויות בתחנונים, אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת, וכן המנהג פשוט לעקור לאמירת תחנון. ונראה לי **דשלא לצורך אסור לזוז ממקומו עד שיפסע ג' פסיעות**".

ב. והנה בשו"ע (שם סעיף ג) נפסק: "ואפילו נחש כרוך על עקבו, לא יפסיק", וכתב הרמ"א: "אבל יכול לילך למקום אחר כדי שיפול הנחש מרגלו". וביאר המג"א (ס"ק ג) "**דלא מצינו הליכה שנקרא הפסקה בשום מקום** (רבנו יונה). ומכל מקום שלא לצורך אסור, וכמו שכתב סעיף ב". ומבואר שבאמת הליכה לא נחשבת הפסק באמצע תפילת שמונה עשרה, ולכן כשנחש כרוך על עקבו, רשאי ללכת כדי שהנחש יפול. ומכל מקום שלא לצורך כלל, אסור ללכת באמצע תפילת שמונה עשרה.

והקשה הט"ז (ס"ק א) לכאורה דברי השו"ע סותרים מניה וביה, כי מחד גיסא פסק בסעיף ג' **שהליכה אינה נחשבת הפסק**, ולכן מותר ללכת באמצע שמונה עשרה כדי להפיל את הנחש. ומאידך פסק בסעיף ב' שרבי עקיבא כרע וזז ממקומו דווקא בתחנונים שלאחר התפילה, וזאת כי סבר שהליכה באמצע תפילות שמונה עשרה נחשבת כהפסק, ולכן רשאי לכרוע ולהשתחוות רק בתחנונים שלאחר התפילה.

ואמנם בשו"ע הרב (שם סע' ב) כתב: "ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק בדיבור לומר לאחר להסיר מעליו הנחש, אבל **יכול לילך** למקום אחר כדי שיפול הנחש מרגלו, **שלא מצינו הליכה שנקראת הפסקה** בשום מקום באמצע עשיית **המצוה**. אלא **שבתפילה** הואיל ועומד לפני המלך **אין לזוז ממקומו** שלא לצורך עד לאחר התפילה שיפטר מלפני המלך בג' פסיעות לאחוריו כמו שנתבאר, אבל לצורך כזה מותר אפילו באמצע ברכות שמונה עשרה". ומבואר **שהליכה אינה נחשבת הפסק באמצע עשיית מצוה**, ורק בתפילה יש דין נוסף שאינו מדיני "הפסק" בקיום מצוה אלא מדיני התפילה - המתפלל "עומד לפני המלך", ולכן אסור ללא סיבה ללכת כי באמצע תפילת שמונה עשרה המתפלל "עומד לפני המלך". ומשום כך רבי עקיבא כרע וזז ממקומו רק בתחנונים שלאחר תפילת שמונה עשרה. אבל אם יש צורך ללכת, כגון להרוג את הנחש, אין כלל איסור, שהרי עצם ההליכה אינה נחשבת הפסק.

ובערוך השולחן (שם סעי' ה) כתב: "יש מי שאומר מטעם דהלוך לא חשיב הפסק [מג"א סק"ג בשם תלמידי רבנו יונה], ואין הכוונה דלא חשיב הפסק, דוודאי הלוך הוי הפסק [ט"ז סק"א], אלא הכוונה דאין זה הפסק כדיבור ומעשה, והתירו הפסק זה. דאע"ג דברוב פעמים [הנחש] אינו מזיק, מכל מקום חששא דסכנא יש במקצת, ולכן התירו הפסק דהלוך". כלומר, לדעת ערוך השלחן **דיבור** מהווה הפסק בכל מקרה

ובכל מצב, אולם הילוך אינו הפסק גדול כדיבור אבל עדיין נחשב כהפסק, ולכן רק במקום צורך, כגון כשנחש כרוך על עקבו ויש חשש סכנה, התירו להפסיק בהלוך לומר שאינו נחשב כדיבור. אבל שלא לצורך, לא התירו ללכת באמצע תפילת שמונה עשרה.

> **לסיכום:** לפי רבנו יונה והמג"א שהליכה אינה נחשבת הפסק, השו"ע הרב והערוך השלחן נחלקו בכוונתם.
> לפי שו"ע הרב, הליכה אינה נחשבת הפסק כלל באמצע עשיית מצוה, ואילו באמצע תפילת שמונה עשרה אסור ללכת כי הוא "עומד לפני המלך", ולא משום דיני הפסק במצוות. אולם ערוך השלחן נקט שהליכה אינה נחשבת הפסק גמור כדיבור, אבל נחשבת קצת כהפסק, ולכן שלא לצורך אסור ללכת באמצע שמונה עשרה, ורק כאשר נחש כרוך על עקבו התירו.

הליכה באמצע שמונה עשרה להביא סידור או לעיין בספר

ג. רבי שלמה קלוגר בשו"ת האלף לך שלמה (סימן נ) דן האם כששכח באמצע תפילת שמונה עשרה איזה דין בהזכרת יעלה ויבוא ורוצה לעיין בספר, רשאי לעקור ממקומו, וכתב: "הנה ח"ו לעשות כן, כי הן אמת דבסוף סימן צ', ובסימן צ"ב ובריש סימן ק"ד, ובמג"א סימן ק"ג מבואר דהליכה לא הוי הפסק. מיהו היינו דווקא **הליכה לבד** אבל **לא ליקח ספר ולעיין, דזה ודאי הוי הפסק**, והרי מבואר בסי' צ"ג סעיף ד' אם נשמט טליתו מעליו אם נפל כולו לא ילבש דהוי הפסק". ועוד כתב: "וחוץ מזה, בזמן הזה הלזות שפתים וחילול השם בדבר זה, וחלילה לעשות כן מפני מראית עין, וחוץ ממה שנראה שמדינא אסור. ואף שכתב שבחיי אדם מתיר, ואם כן הוא חלילה לסמוך עליו".

וכוונתו למה שכתב החיי אדם (כלל כה סע' ט) "העומד בתפלה ונסתפק באיזה דין איך יתפלל, כגון ששכח איזה דבר בתפלה, **מותר לילך ממקומו** למקום מיוחד ולעיין שם בספר".

וכן פסק בשו"ת באר משה (ח"ג סימן יג אות ב) בנדון הליכה באמצע שמונה עשרה לקחת סידור כדי לומר "על הניסים" בחנוכה: "הדבר פשוט אצלי **ששרי לו לילך ליקח הסידור**. דהלכה ברורה בשו"ע (סימן קד סע' ג) דאפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק תפילתו, אבל יכול לילך למקום אחר כדי שיפול מרגלו. וכתב המג"א הטעם דלא מצינו הליכה שנקרא הפסק בשום מקום". ובהמשך דבריו הוסיף: "ועוד נראה לי טעם הגון להתיר לילך וליקח סידור, דכל לצורך התפילה אינו הפסק, וטעמי ונימוקי עמי דהלא קיימא לן בברכות (מ, א) דכל לצורך הסעודה אינו הפסק, ואפילו בין ברכה ולהתחלת האכילה אינו הפסק. וכן נפסק להלכה (או"ח סי' קסז סע' ו). ואם כן בוודאי כן הוא גם לענין תפילה, דמאי שנא". לדעת הבאר משה, הליכה לצורך הבאת סידור אינה נחשבת הפסק משני טעמים: [א] דברי המג"א שהליכה אינה נחשבת הפסק. [ב] כשם שהפסקה לצורך סעודה אינה מהווה הפסק בברכה, כך הליכה לצורך התפילה אינה נחשבת הפסק.

וכן נראה שסבר הגרי"ש אלישיב להלכה, כמובא בשמו בספר תפילה כהלכתה (פרק יב סע' פו) "המתפלל והתחיל הטלפון לצלצל או מקישים בדלת והמתין מעט והדבר לא פסק, ומחמת כן אינו מסוגל לכוון בתפילה, **ילך** ויסיר השפופרת או יפתח הדלת בלי להפסיק בדיבור, וישוב מיד לתפילתו". ומבואר שאין איסור בהליכה באמצע תפילת שמונה עשרה כשההליכה נועדה להסיר טרדות והפרעות מהכוונה בתפילה.

אולם בעמק ברכה (תפילה סימן א) הביא את דברי החיי אדם, ולאחר שהביא את דברי הגר"ח מבריסק שביאר בדעת הרמב"ם ש"הכוונה של שכינה כנגדו אינה רק תנאי בתפלה, אלא זה כל ענין התפילה מה שהוא עומד לפני השכינה ואי לאו הכי לא מקרי תפילה כלל", כתב: "ולענ"ד נראה ברור שאין כן הדין [כדברי החיי אדם], דוודאי אסור להפסיק באמצע התפילה לצורך התפילה. לא מבעיא לשאול הדין, אלא אפילו לענין לעיין בספר גם כן אסור. ואין לדמות כלל תפילה לברכה, דנהי לדין ברכה, כל שיחה שהיא לצורך הדבר לא הוי הפסק. אבל בתפילה דבעינן שכינה נגדו וזהו כל ענין התפילה, אם כן אם מפסיק בשיחה הרי הוא מפסיק בשכינה נגדו, ושוב אינו עומד לפני השכינה, והוי כאילו גמר תפילתו, ומה מהני לזה מה שהוא לצורך תפילה. וכן לילך ולעיין בספר, נהי דהליכה לא הוי הפסק, כמו שכתבו תלמידי רבנו יונה, זהו דווקא הליכה שאין בה הפסק בשכינה נגדו, אבל **לילך לעיין בספר הרי הוא מסיח דעתו משכינה**, ושוב **אינו עומד לפני השכינה** בעת עיונו בספר".

ודבריו עולים בקנה אחד עם דברי שו"ע הרב [לעיל **אות ב**] שכתב כי "**לא מצינו הליכה שנקראת הפסקה** בשום מקום באמצע עשיית **המצוה**. אלא **שבתפילה** הואיל ועומד לפני המלך **אין לזוז ממקומו** שלא לצורך עד לאחר התפילה שיפטר מלפני המלך בג' פסיעות לאחוריו". ומבואר בדבריהם כי **הליכה אינה נחשבת הפסק באמצע עשיית מצוה**, ורק בתפילה יש דין נוסף שאינו מדיני "הפסק" בקיום מצוה אלא **מדיני התפילה,** שהמתפלל "עומד לפני המלך", ולכן אסור ללכת באמצע תפילת שמונה עשרה, ואפילו לצורך עיון בספר כדי לברר הלכה, בגלל שהמתפלל "עומד לפני המלך".

הליכה בין לבישת טלית קטן ללבישת טלית גדול

ד. השו"ע בהלכות ציצית (או"ח סי' ח סע' יג) פסק: "הלובש טלית קטן ומברך עליו. וכשהולך לבית הכנסת, מתעטף בטלית גדול, צריך לברך עליו, **דהליכה מביתו עד בית הכנסת חשיבה הפסק**". פשטות לשון השו"ע היא, שהליכה נחשבת הפסק בין הברכה על טלית קטן בבית לעיטוף בטלית גדול בבית הכנסת. ולכן הברכה על הטלית הקטן לא חלה גם על הטלית הגדול, בגלל ההפסק שביניהם בהליכה לבית הכנסת, וצריך לברך על העיטוף בטלית הגדול.

והנה במסכת ברכות (ברכות מב, א) "שלוש תכיפות הן, תיכף לסמיכה שחיטה, תיכף לגאולה תפילה, תיכף לנטילת ידים ברכה". ופירשו התוספות במסכת סוטה (לט, א ד"ה כל) שיש ללמוד מהו שיעור הזמן של "תיכף לנטילת ידים ברכה" משיעור הזמן של "תיכף לסמיכה שחיטה", בגמרא (זבחים לג, א) "כל הסמיכות שהיו שם קורא אני בהם תיכף לסמיכה שחיטה, חוץ מזו שהיתה בשער הנקנור שאין מצורע יכול ליכנס לשם". וביארו התוספות: "אלמא כדי מהלך משער ניקנור עד בית המטבחיים לא חשיב תכיפה, ובמסכת מידות משמע שהיה כ"ב אמה". הסמיכה על קרבן צריכה להיות בסמיכות לשחיטתו. כלומר, מיד לאחר שסומך את ידיו על הקרבן שוחטים ומקריבים, מלבד קרבן המצורע, בגלל שהמצורע אינו יכול להיכנס לשער ניקנור וממילא המקום הקרוב ביותר שהוא יכול לעמוד נמצא במרחק כ"ב אמה ממקום השחיטה, ואם כן הסמיכה כבר לא "תיכף" לשחיטה. ולמדו מכך התוספות ששיעור הילוך כ"ב אמה מגדיר את פרק הזמן הנקרא "סמוך", וכאשר מתעכב יותר משיעור הזמן של הליכת כ"ב אמה, אין זה נחשב "תיכף".

ומכאן הוכיח הט"ז בהלכות ציצית (סי' ח ס"ק יא) "**דאין ההילוך עצמו חשיב הפסק**, אלא **השהייה כדי אותו ההילוך**. דאי תימא **דההילוך מצד עצמו הוה הפסק**, היאך ילפינן מהתם שיעור **שהיה** בין נטילה לברכה, דלמא אין השהיה עושה כלום אפילו הרבה מזה, ושאני התם בשער ניקנור דהוי הפסק מצד **מעשה ההילוך**. אלא על כרחך כל שלא **שהה** שיעור שהיה אפילו **הלך** באותו שיעור לא הוי הפסק". הט"ז הוכיח ש"הפסק" לא נמדד **בהליכה בפועל** ["מעשה ההילוך"] אלא **בזמן שאורכת ההליכה** אפילו אם עומד במקומו. שהרי בנטילת ידים הנדון הוא על שיעור הזמן שמותר להמתין בין הנטילה לברכה, ולא על המרחק, ואם כן הראיה של התוספות מדין "תיכף לסמיכה שחיטה" היא רק ביחס **למשך זמן ההליכה**, ולא לכך ש"מעשה ההילוך" [של כ"ב אמה] נחשב הפסק.

ממוצא הדברים הט"ז תמה על השו"ע בהלכות ציצית שפסק **שההליכה** מהבית לבית הכנסת **נחשבת כהפסק** המחייב ברכה חדשה על העיטוף בטלית, ומשמע שאין בעיה **במשך הזמן** של ההפסק בין הברכה על הטלית קטן לעטיפה בטלית הגדול: "ונמצא כאן לענין ברכת ציצית דלא איכפת לן בשהיה, אפילו הרבה, כל שלא הפסיק בדיבור, דאם לא כן היה לו לחשוב שם תיכף לכל המצות עשיית הברכה. אלא ודאי דאינו, ולמה יהיה הפסק מחמת ההילוך לבית הכנסת". והוסיף: "וכן משמע להדיא בתרומת הדשן, **שאין ההליכה הפסק כלל**, אלא שיחה של דברים אחרים".

ובסיום הקשה הט"ז שיש סתירה בשו"ע, שהרי בהלכות ציצית ההליכה נחשבת כהפסק, ואילו בהלכות תפילה [לעיל **אות ב**] פסק שהליכה באמצע שמונה עשרה אינה נחשבת כהפסק: "וכן כתב בית יוסף לקמן סי' ק"ד בשם הרבינו יונה, אם נחש כרוך על עקבו ילך להשליכנו מעליו, דלא מצינו הליכה שנקראת הפסקה בשום מקום". ותמוה איפוא, מדוע פסק השו"ע שההולך מביתו לבית הכנסת צריך לברך על הטלית גדול, והרי בעצם ההליכה אין הפסק המחייב ברכה חדשה. ומחמת קושיא זו ביאר הט"ז כי הטעם שצריך לברך שנית על טלית גדול בבית הכנסת הוא לא בשל הפסק ההליכה אלא "משום דבשעה שמברך על טלית קטן בביתו מניח תיכף תפילין אחר כך, כמ"ש בשו"ע (סי' כה סע' ב), ואחר כך מניח בבית הכנסת טלית גדול, ואם כן **ברכת תפילין הוה הפסק** בין טלית קטן לגדול **אבל לא ההילוך לבית הכנסת** כנלע"ד". משמע מדברי הט"ז, שהליכה לא נחשבת כהפסק בקיום מצוות.

ה. המג"א (שם ס"ק יז) ביאר את הצורך לברך על הטלית גדול בבית הכנסת בשל דין "שינוי מקום": "נראה לי דאם שניהם בבית אחד לא חשיב הפסק מחדר לחדר. ואם יצא מביתו וחזר מיד צריך לברך, דהוי מדברים שאין טעונים ברכה לאחריהן דשינוי מקום הוי הפסק, כמ"ש סי' קע"ח". וכוונתו שבהלכות סעודה מצינו דין "שינוי מקום", שהליכה למקום אחר מצריכה ברכה חדשה על המאכל. והוא הדין בהלכות ציצית, בהליכה מחדר לחדר אין צורך לברך ברכה נוספת. אך כאשר הולך מביתו לבית הכנסת הנמצא בבית אחר, זה נחשב ל"שינוי מקום", המצריך ברכה. ובפרי מגדים (אשל אברהם שם) ביאר את כוונת המג"א ליישב את קושיית הט"ז על פסק השו"ע שההליכה נחשבת הפסק מתוספות בסוטה שכתבו שהליכה אינה נחשבת הפסק, ולכן פירש המג"א שהסיבה שצריך לברך ברכה אחרת על הטלית גדול היא לא בגלל שההליכה נחשבת כהפסק, אלא מדין "שינוי מקום", ואכן עצם ההליכה אינה נחשבת כהפסק.

וכן מבואר בשו"ע הרב (סי' ח בקונטרס אחרון ס"ק ה) שכתב "דאף הרב בית יוסף מודה דההליכה בעצמה אינה הפסק, אלא השינוי מקום מביתו לבית הכנסת הוא דהוי הפסק, כמו שכתב המג"א". וכן כתב המשנה ברורה (ס"ק לג) "והאחרונים הסכימו **דעצם הליכה לא חשיב הפסק**, ואף על פי כן כתבו דצריך לברך על הטלית גדול, משום **שינוי מקום**. ולפי זה הוא הדין אם כשיצא מביתו חזר מיד לביתו ולבש שם הטלית גדול גם כן צריך לברך עליו, אף דהיה דעתו גם על הטלית גדול בשעת ברכה דהוי כדברים שאין טעונים ברכה לאחריהם, דשינוי מקום הוי הפסק".

אולם בהמשך (שם ס"ק לד) כתב: "והחיי אדם חשש לדעת הסוברים דשינוי מקום לא הוי הפסק, על כן החמיר שלא לברך אלא אם כן שהיה הבית הכנסת רחוק מביתו, או שלא היה דעתו בשעת ברכה גם עליו, או שהסיח דעתו ביניהם". ובביאור הלכה (ד"ה חשיבה) כתב: "ודע דמדברי הט"ז משמע גם כן דסובר דאין שינוי מקום הפסק בזה, וכן הגר"א בביאוריו כתב כהט"ז".

> **לסיכום:** הט"ז והמג"א סברו, שהליכה לא נחשבת הפסק בקיום מצוות. ונחלקו בטעם הברכה על טלית גדול בבית כנסת: לדעת הט"ז מברך רק אם הפסיק בדיבור, ולדעת המג"א רק אם "שינה את מקומו", דהיינו שיצא מביתו לבית הכנסת או אפילו יצא מביתו ושב בחזרה לאחר מכן.
> והחיי אדם חשש לדעת הסוברים דשינוי מקום אינו נחשב הפסק, ולכן החמיר שלא לברך על טלית גדול אלא אם כן היה הבית הכנסת רחוק מביתו, או שלא היתה דעתו בשעת ברכה גם עליו, או שהסיח דעתו מעטיפת הטלית גדול בזמן הליכתו.

הליכה בין נטילת הידיים לברכה

ו. כתב השו"ע בהלכות בציעת הפת (או"ח סי' קסו סע' א) "יש אומרים שאין צריך ליזהר מלהפסיק בין נטילה להמוציא, ויש אומרים שצריך ליזהר, וטוב ליזהר". ובמשנה ברורה ביאר את הדעה הראשונה: "דמה דאמרינן בש"ס תיכף לנטילת ידים סעודה, ס"ל דהיינו שלא יתעסק בינתיים באיזה עסק או מעשה עד שיסיח דעתו, או בשיחה הרבה דמביא לידי היסח הדעת [אפילו אם היה בדברי תורה], אבל אם יושב בטל ואינו עושה בינתיים שום מעשה אף **ששוהה הרבה** או אפילו משיח מעט, אין לחוש, כיון שהשלחן ערוך לפניו ודעתו לאכול מיד, לא מסיח דעתו". כלומר, השהיה בין נטילת הידיים לברכת המוציא לא נחשבת הפסק.

ולפי הדעה השניה, צריך ליזהר ולהחמיר לא להפסיק בשהיה בין נטילת הידיים לברכת המוציא.

וברמ"א מבואר מהו שיעור זמן ה"שהיה" הנחשב הפסק: "ואם **שהה כדי הילוך כ"ב אמה, מקרי הפסק**". וביאר המשנה ברורה (ס"ק ה) "שבשיעור זה נקרא הפסק אפילו ביושב במקומו [ואם הולך מביתו לבית אחר, יש שמחמירים אפילו בהליכה מועטת]. ומשמע מאחרונים דבשלא לצורך אין לשהות כלל בינתיים, אלא יברך המוציא מיד אחר הניגוב". ובהמשך (ס"ק ו) כתב: "ואם כן לפי מה שפסק המחבר דטוב ליזהר לתכוף נטילה לסעודה, יש ליזהר גם מלשהות בינתים שיעור כזה".

גם בהלכה זו נראה **שהליכה אינה נחשבת הפסק** בין הנטילה לברכה, אלא **השהיה** [בשיעור כדי הילוך כ"ב אמות] מהווה הפסק בין נטילת הידיים לברכת המוציא, או **שינוי מקום** שיצא מביתו והלך לבית אחר, נחשב כהפסק.

הליכה בין קביעת מזוזה אחת לשניה

ז. השו"ע בהלכות מזוזה (יו"ד סי' רפט סע' א) כתב: "הקובע ב' או ג' מזוזות מברך ברכה אחת לכולן". והבית הלל על גליון השו"ע ציין כי "**ההליכה** שהולך מפתח זה לפתח אחר לקבוע המזוזה, **לא הוי הפסק**. אע"ג דלגבי טלית גדול הוי הליכה מביתו לבית הכנסת הפסק, מכל מקום לענין מזוזה הליכה מחדר זה לחדר אחר, והכל בבית אחד, לא הוי הפסק. אבל **הליכה מבית זה לבית אחר**, ואע"פ ששני הבתים הם שלו, **הוי הפסק**".

ומבואר בדבריו כדעת המג"א בהלכות ציצית, **שעצם ההליכה** אינה נחשבת הפסק אלא רק "**שינוי המקום**" הוא סיבה לברכה אחרת. ולכן בבית אחד, אף שעובר מחדר לחדר, אינו נחשב "שינוי מקום" ואינו מברך שוב, אבל אם יצא מפתח הבית והלך לבית אחר, זהו "שינוי מקום" צריך לברך על הטלית גדול, וגם בקביעת מזוזה יברך שנית על המזוזה שבבית השני.

• • •

הליכה בתפילה לשמיעת ברכת כהנים

ח. ממוצא הדברים נשוב לדון בשאלתנו הראשונה, האם רשאי מתפלל הנמצא באמצע תפילת שמונה עשרה לעקור ממקומו כדי ללכת לעמוד בפני הכהנים כדי להתברך בברכתם. ולמעשה, נחלקו הפוסקים בנדון.

החיי אדם (כלל לב סע' ל) כתב: "עם שאחורי הכהנים אינם בכלל הברכה. אבל מלפניהם ובצדיהם, דהיינו צדדים שלפניו, אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת. אבל צדדים שלאחריהם, כגון אותם העומדים בכותל מזרח והארון הקודש בולט קצת והכהנים עומדים לפניו, אינן בכלל הברכה. ולכן צריך ליזהר שילכו ממקומם למקום הפנוי, שיעמדו על כל פנים בצידי הכהנים. **ואם אי אפשר לזוז ממקומו, הוי כאנוס, והרי זה בכלל הברכה**". לפי החיי אדם, רק כאשר יש אפשרות למתברך לזוז ממקומו כדי לעמוד לפני הכהנים המברכים, ברכת הכהנים לא חלה על העומדים מאחורי הכהנים. אבל כאשר למתברך אין אפשרות לזוז ממקומו כדי לעמוד לפני הכהנים המברכים, הרי זה בבחינת "אונס", והוא נכלל בברכת הכהנים. החיי אדם לא מפרט מהי ההגדרה של "אי אפשר לזוז ממקומו", ולכאורה ניתן להסיק מדבריו גם לנדון דידן, שעומד באמצע תפילת שמונה עשרה נחשב כ"אינו יכול לזוז ממקומו, והרי הוא "אנוס", ונכלל בברכת כהנים.

וכן הורה למעשה הגרש"ז אויערבך, כמובא בהליכות שלמה (תפילה, פרק י סע' ג) "יחיד העומד בשמונה עשרה והגיע השליח ציבור לברכת כהנים, ישתוק ויכוון לברכתם, אף אם עומד אחורי הכהנים". ובהערות (שם) הוסיפו: "דאף על פי שבכהאי גוונא אינו אלא כעם שבשדות, שהם בכלל הברכה אף שאינם שומעים, מכל מקום כיון שהוא שומע ויודע שהכהנים מברכים עכשיו, ישתוק וגם יצדד ראשו שיהיו פניו קצת כנגד הכהנים כדי להראות שחפץ בברכתם". וככל הנראה הדברים מושתתים על יסודות פסקו של החיי אדם, שהעומד באמצע תפילת שמונה עשרה אינו צריך לעקור ממקומו כדי לעמוד בפני הכהנים, ודי בכך שישתוק ויכוון לברכתם.

אולם בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סימן כ) כתב: "מסתבר דאם הוא עומד בתפילתו אצל כותל מזרח שהוא אחורי כהנים, **הוא רשאי ומחויב לילך משם** ולעמוד בפני הכהנים, דהליכה לצורך הזה נמי אינו הפסק. **ואף שלא ראיתי מפורש דין זה**, מסתבר לענ"ד כן בפשיטות". ומבואר שההליכה לצורך קבלת הברכה מהכהנים לא נחשבת הפסק בתפילת שמונה עשרה. ולכן מי שעומד בתפילת שמונה עשרה בסמוך לכותל המזרח, והכהנים מאחוריו, רשאי ואף מחויב לעקור ממקומו ולעמוד לפניהם כדי להתברך מהם.

על דברי האגרות משה "שלא ראיתי מפורש דין זה", יש להעיר מדוע לא הזכיר את החיי אדם הנ"ל.

ואולי למד האגרות משה שהחיי אדם מגדיר "כאנוס" רק את מי "שאי אפשר לו לזוז ממקומו", דהיינו מבחינה **פיזית ומציאותית,** אבל כאשר הסיבה לחוסר היכולת לזוז היא **הלכתית,** כגון המתפלל שמונה עשרה בעת ברכת כהנים, אינו בגדר "אנוס", כי אין לו מניעה **מציאותית** לעקור ממקומו, ואמנם לגבי מניעה הלכתית סבר האגרות משה שחייב לזוז ממקומו וללכת, כי ההליכה נועדה **לצורך** קבלת הברכה, ורשאי לעשות זאת.

ברכת כהנים - ברכה או תפילה

ט. ונראה לבאר את מחלוקת החיי אדם והאגרות משה, על פי מה שהבאנו **בשיעור ????** לדון בעיקר גדר ברכת הכהנים, האם זו **ברכה**, ככל הברכות שמברכים, או שיש לברכת כהנים גדר של **תפילה**, היות והיא מתוקנת בתוך תפילת שמונה עשרה.

בספרנו רץ כצבי (ח"ב סימן טז) דייקנו מהכותרת של הלכות תפילה ברמב"ם "הלכות תפילה וברכת כהנים", שכלל את הלכות תפילה קריאת התורה ונשיאות כפים ביחד, ואי לכך יש ללמוד שקריאת התורה ונשיאת כפים הם **חלק בלתי נפרד מהתפילה**. וכן משמע מהמבואר בשו"ע (או"ח סימן נה סע' ב) "אם התחיל לומר קדיש או קדושה בעשרה ויצאו מקצתן, גומרים אותו הקדיש". ובמשנה ברורה (ס"ק ו) הביא בשם הבית יוסף: "והוא הדין בכל דבר שצריך עשרה, כגון **נשיאת כפים** וקריאת התורה והפטרה בנביא". הרי דין **נשיאת כפים** כדין **תפילה,** והיינו כי נשיאת כפים היא חלק מהתפילה, ולא כברכה נפרדת.

לעומת זאת, בספר עמק ברכה (נשיאת כפים אות ג) הביא את דברי ההלכות קטנות (ח"ב סימן שו) שאם סיים הש"ץ את ברכת שים שלום לפני שהכהנים עלו לדוכן, צריך הש"ץ לחזור ולהתפלל, וכתב העמק ברכה: "ולענ"ד אינו נראה כן להלכה. דהא דקיימא לן דהש"ץ חוזר התפילה אם טעה, זהו דווקא אם טעה או חיסר בגוף התפילה, משא"כ לענין **ברכת כהנים דלא הוי כלל חלק מהתפילה,** אלא הוא **ענין בפי עצמו**, אלא שחכמים קבעוה לאומרה בתפלה בברכת הודאה". ומבואר בדבריו שברכת כהנים היא **לא חלק מהתפילה**.

ועל פי זה נראה כי האגרות משה נקט להלכה שברכת כהנים היא **חלק מהתפילה,** ולכן כשם שהתירו הפוסקים [לעיל **אות ג**] לעקור ממקום עמידתו בתפילת שמונה עשרה כדי לעיין בסידור **לצורך התפילה**, כך גם מותר לעקור ממקומו באמצע התפילה כדי לשמוע ברכת כהנים שהיא **חלק מהתפילה**. אולם לדעת החיי אדם ברכת כהנים היא לא חלק מהתפילה, אלא זו ברכה שמקומה נקבע בתפילה, ולכן לא נוכל להתיר ללכת באמצע התפילה לצורך ברכה שהיא לא חלק מהתפילה.

ברכת כהנים - חיוב על הכהנים לברך או גם על הישראל להתברך

י. עוד נראה לבאר את מחלוקת החיי אדם והאגרות משה, על פי מחלוקת הפוסקים האם מצות ברכת כהנים היא רק חיוב על **הכהנים לברך** או שיש גם מצוה על **הישראל להתברך**.

הביאור הלכה בתחילת הלכות נשיאת כפים (או"ח סימן קכח) הביא את דברי ספר חרדים (פרק יב מצוה יח) שכתב: "מצוה לברך כהן את ישראל, **וישראל** העומדים פנים כנגד פני הכהנים בשתיקה ומכוונים לבם לקבל ברכתם כדבר ה', הם נמי **בכלל המצוה**", והוסיף: "והביאוהו אחרונים", ומשמע שהסכים לדינא עם החרדים. מאידך, הריטב"א (סוכה לה, ב ד"ה מאי לאו) כתב כי "ליכא חיובא אישראל להתברך, מצוה דכהן הוא". ומבואר במנחת חינוך (מצוה שעח ס"ק ד) שהריטב"א חולק על ספר החרדים.

ומסתבר שלפי הריטב"א שאין מצוה לקהל להתברך, אין למתפלל לעקור ממקומו באמצע תפילת שמונה עשרה כדי לשמוע את הברכה שאינו מצווה בה, וכך סבר להלכה החיי אדם. אולם האגרות משה נקט להלכה כשיטת ספר החרדים שיש מצוה לישראל להתברך בברכת כהנים, ולכן מותר ואף חובה לעקור ממקומו באמצע התפילה כדי לקיים את המצוה להתברך מפי הכהנים.

ויש להוסיף בהטעמת הדברים על פי דברי המג"א (סי' קכח ס"ק מ) "כהן המתפלל [שמונה עשרה], אם אין שם כהן אחר, פוסק [באמצע תפילתו] ועולה לדוכן". וכתב רבי יוסף חיים זוננפלד בשו"ת שלמת חיים (סימן קמ) בביאור דברי המג"א: "בברכת כהנים אם אומרים לו לעלות, הוי כמו שהאדון בעצמו [הקב"ה]אומר לו להפסיק". ומעתה יתכן לומר שאם יש מצוה על הקהל להתברך מהכהנים, אם כן המתפלל נמצא באותו מצב של אמירת "כהנים" לעלות לדוכן, וכאילו "האדון בעצמו" אומר לו להפסיק את תפילתו וללכת לשמוע את הברכה. ולכן יש לו חובה להפסיק בתפילה כדי לעמוד במקום הראוי להתברך בכהנים, לפניהם ולא לאחוריהם. ואילו החיי אדם נקט שאין "האדון" אומר לקהל המתברך, אלא רק לכהן, ולכן אינו רשאי להפסיק בתפילתו.

המתפלל עוסק במצוה ופטור מברכת כהנים

יא. עוד נראה לבאר את מחלוקת החיי אדם והאגרות משה, על פי דברי הגר"ע יוסף שהובאו **בשיעור בענין כהן המתפלל שמונה עשרה - האם יעלה לדוכן [סימן מ אות ז]** בטעם ההלכה שכהן לא צריך להפסיק בתפילתו לשאת כפים כי הוא "עוסק במצוה" להתפלל, ולכן פטור ממצות ברכת כהנים. ועוד הובאו שם דברי העמק ברכה, שבתפילה מקיימים מצוה דאורייתא, ומטעם זה יש לפטור את הכהן המתפלל שמונה עשרה **העוסק במצוה קיומית מהתורה** מלקיים את המצוה לברך כהנים.

והנה ברור שלפי שיטת הריטב"א הסובר שאין מצוה להתברך בברכת כהנים, המתפלל שמונה עשרה שנחשב כעוסק במצוה, ודאי אינו צריך להפסיק מתפילתו כדי להתברך, שהרי אין מצוה להתברך.

ואפילו לשיטת החרדים שסובר שיש מצוה להתברך בברכת כהנים, לכאורה יש ללמוד מכהן שנפסק להלכה שאינו צריך להפסיק בתפילתו כדי לברך, כי הוא עוסק במצוה, ועוסק במצוה הרי פטור ממצוה. ולכן גם ישראל המתפלל שמונה עשרה ועוסק במצות תפילה, יהיה פטור מלקיים את המצוה של להתברך בברכת כהנים.

אלא שמאידך גיסא יתכן לדחות ולחלק בין כהן לישראל, ולומר שדווקא כהן לא מפסיק בתפילה לקיים את למצות ברכת כהנים, כי הכהן לא רק מפסיק את התפילה **בהליכה** - לעקור ממקומו וללכת לדוכן לשאת כפים, אלא גם **בדיבור** -כשמברך את הציבור, מה שאין כן ישראל המתפלל, שכדי להתברך בברכת כהנים מפסיק **רק בהליכה** ולא בדיבור, ונתבאר לעיל שהליכה בלבד לצורך תפילה לא נחשבת כהפסק, וצ"ע.

• • •

הפסק בשמונה עשרה לשמוע ברכת כהנים

יב. כפי שהזכרנו בפתיחה, בנדון דידן יש לעיין, האם כאשר מתפלל שמונה ושומע ברכת כהנים, האם צריך להפסיק מהתפילה ולהקשיב לברכה.

בשאלה זו דן בשו"ת שבט הלוי (חלק ג או"ח סימן טו) "מי שהתחיל בתפילה בלחש יחד עם הש"ץ בחזרת השמונה עשרה בקול רם שיכול להגיד קדושה ולכרוע כדינא, האיך הדין בנשיאת כפים, אם להפסיק בשתיקה על פי המבואר בסוף סימן ק"ד לענין קדיש וקדושה, או להמשיך התפילה".

בתחילת דבריו מציין השבט הלוי "הנה כעת לא ראיתי הדבר מבואר להדיא". ולמעשה הוא מכריע כי "עצם ברכת כהנים שייכא גם לשומעים, וליש דעות איכא מצוה מהתורה בשמיעה כמו שכתבו הפוסקים ריש סימן קכ"ח בשם הריטב"א, אם כן פשוט שישתוק".

וכדבריו מובא בשם הגרש"ז אויערבך בספר הליכות שלמה (תפילה, פרק י סע' ג) "יחיד העומד בשמונה עשרה והגיע הש"ץ לברכת כהנים, ישתוק ויכוון לברכתם". ובהערות (דבר הלכה ס"ק ו) ביאר את טעמו: "כיון דדעת רבים (החרדים פרק יב מצוה יח, ועוד) שמצות עשה על בני ישראל להתברך מהכהנים, וגם בלאו הכי מותר להפסיק, כיון שרוצה להתברך בברכת הכהנים" [והביאו שם (הערה 18) שהגרש"ז אמר בתשובה לשואל, שישתוק כבר משעה שמברכים הכהנים אשר קדשנו בקדושתו של אהרון].

וכן מתבאר בדברי האגרות משה (או"ח ח"ד סימן כא אות ב) שכתב: "דמאחר דישראל המתברכים מחוייבים להפסיק ולבוא נגד הכהנים ולשמוע ולקבל הברכה כדהביא המשנה ברורה בביאור הלכה ריש סימן קכ"ח מספר חרדים הם מחוייבים לענות אמן מדאורייתא, וממילא כמו שמחוייבים אפילו כשנזדמן לישראל אחד שהוא באמצע קריאת שמע לשמוע ברכת כהנים מחוייב גם לענות אמן אחר כל ברכה, אבל אחר ברכת אשר קדשנו אין לו לענות אמן כשהוא באמצע ק"ש. אבל כשהוא באמצע שמונה עשרה, אף שיש לו להפסיק ולשמוע ברכת כהנים, אינו יכול לענות אמן".

ומכאן שהגר"מ פיינשטיין, הגרש"ז אויערבך והגר"ש ואזנר סברו, שהעומד באמצע תפילת שמונה עשרה רשאי להפסיק תפילתו כדי לשמוע את ברכת הכהנים ולקיים את המצות עשה להתברך מהכהנים.

ואכן הגר"ע יוסף כתב בשו"ת יביע אומר (ח"ז, או"ח סימן יב) כי השאלה "האם המתפלל שמונה עשרה צריך להפסיק בעת שהכהנים נושאים כפיהם ומברכים את העם להאזין לברכתם, או שהוא רשאי להמשיך בתפילתו". תלויה במחלוקת הראשונים שנתבארה לעיל, האם יש מצוה גם על ישראלים להתברך מפי הכהנים, או המצוה היא רק על הכהנים לברך את ישראל "שלפי מה שכתב החרדים וסיעתו שיש מצוה על ישראל להתברך כשפניהם אל פני הכהנים ובשתיקה ובכוונת לבם לקבל ברכתם כדבר ה', גם המתפלל תפלת שמונה עשרה ראוי שיפסיק מתפלתו בין ברכה לברכה, ולהקשיב בכוונה אל ברכת הכהנים, לקיים

המצוה שעליו, ולא יראה כאילו אינו חפץ בברכה ותרחק ממנו, כשהוא מסיר אוזנו מלשמוע ברכתם וממשיך בתפלתו. אבל לדעת הריטב"א וסיעתו שאין מצוה על ישראל להתברך, והמצוה מוטלת על הכהנים בלבד, לפי זה יוכל המתפלל להמשיך בתפלתו הלאה, מבלי להפסיק לשמוע ברכת הכהנים".

יג. ואילו ידידי הגר"מ שטרנבוך הסתפק בנדון דידן.

בשו"ת תשובות והנהגות (חלק א סימן עז) כתב: "באמצע שמונה עשרה שומע ברכת כהנים, אם לשתוק כדי לשמוע, לא מצאתי הדין מבואר. רק נראה מסברא שבתפילה, דעוסק **בשבחי המקום**, מפסיק לשתוק ולשמוע קדיש וקדושה וברכו וכדומה, שגם הם שבחיו של מקום. אבל **לקבל ברכה** לא שייך כשעומד באמצע התפילה שלא במקום הברכה, ואינו ראוי להפסיק, דעוסק במצוה פטור ממצוה אחרת, וקדיש וקדושה שאני כמו שביארנו במקום אחר (לקמן סימן עח) שאם הציבור עונים יחד קדושה אין כאן רק מצוה לענות, אלא יש איסור כשלא משתתף עמהם, שכולם עוסקים בשבחי המקום יחד והוא לא משתתף, ולכן חובה עליו להשתתף שבלאו הכי יש כאן גדר איסור. אבל בנשיאות כפים שאין עוסקים בשבח אלא כולם מקבלים ברכת ה' על ידי כהנים כששומעים ועונים אמן, המתפלל יקבל הברכה אף שמתפלל כשהוא אנוס".

אך בהמשך דבריו כתב: "ברם העירוני שבספר אמרי יושר הביא שרבינו החזון איש נהג להפסיק באמצע שמונה עשרה לשמוע הברכת כהנים, ויש סברא דלביאור הלכה ריש סימן קכ"ח הביא מספר חרדים דישראל המכוונים לקבל ברכתם כדבר ה' הם נמי בכלל המצוה, ואם לא מכוונים מבטלים המצות עשה. וכן אפשר דכיון דהברכות הם בקשות חשיבי מענין התפילה ולא הוי הפסק, ומותר. אבל לכאורה נראה העיקר למעשה שימשיך להתפלל ועוסק בתפילה ובשבחו של מקום לפני המלך ולא יפסיק לשמוע ברכת כהנים, שלהעוסק בתפילה הותר להפסיק לשמוע שבחי המקום ובפרט כשציבור משבחים. אבל לא הותר לו להפסיק באמצע כשעומד לפני ה' לשמוע ברכת כהנים, אלא כשהוא באמת עומד אז בסוף הודאה שתיקנו ברכת כהנים. אבל שלא במקומו הוה הפסק, ואסור כשעומד לפני ה' להפסיק". ומסקנתו: "והאמת שאין לנו בזה הכרעה גמורה, וכפי שהבאנו מרבינו החזו"א שהפסיק באמצע התפלה לשמוע ברכת כהנים ולא סמך שאנוס ומתברך. ושוב שמעתי ממקור מוסמך מאד שאחד שאל מזה לרבינו החזון איש, והשיבו שיעשה כהבנתו, ואם מרגיש שמפריע לו בתפילה לא יפסיק, ואיך שיעשה שפיר דמי".

הרב שטרנבוך המשיך ודן בסוגיא זו בתשובה נוספת (תשובות והנהגות ח"ג סימן מד) שבה ביאר מדוע מותר לשמוע ברכת כהנים כשעומד באמצע תפילת שמונה עשרה, ואין בכך הפסק בתפילה: "שכאן עדיף, דהתם [בנדון הפסק בתפילת שמונה עשרה לדברים שבקדושה] יש אומרים שאסור להפסיק בשתיקה ולשמוע דשומע כעונה הוי הפסק, ובתפילת שמונה עשרה לא הותר להפסיק. אבל כאן [בברכת כהנים] דליכא חשש הפסק, שהרי אינו בגדר שומע כעונה **שאין הוא עונה רק שותק** כדי להשתתף עם הציבור לקבל ברכת ה' כשהשכינה שמה, ראוי לו לשתוק ולשמוע מפני כבוד השכינה אף באמצע התפילה" [יש לציין סברא זו מוזכרת גם בשו"ת יביע אומר [לעיל **אות ג**] שכתב: ואע"פ שכתב מרן השלחן ערוך (בסוף סימן קד) שהעומד בתפילת שמונה עשרה לא יפסיק לא לקדיש ולא לקדושה, אלא ישתוק ויכוין למה שאומר השליח צבור, ויהא כעונה. ואף ברכת כהנים נחשבת כדבר שבקדושה, שהרי אינה נאמרת אלא

בעשרה, כדתנן במגילה (כג, ב). שאני התם שאילו לא היה מתפלל, **היה חייב לענות עם הצבור**, וכשהוא מתפלל מאזין להש"צ שיהא נחשב **שומע כעונה**. אבל כאן שאין לציבור אלא **שמיעה בלבד**, למה יפסיק באמצע תפילתו"].

גם בתשובה זו מסיים הרב שטרנבוך ללא הכרעה מעשית ברורה: "מיהו למעשה אין אצלי הכרעה בזה אם להפסיק באמצע התפילה לשמוע ברכת כהנים שמקבל כאנוס כשאינו מזלזל בהברכה, ויש לצדד לכאן ולכאן, ודעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד".

ומתבאר בדברי הגר"מ שטרנבוך כי בנדון הפסק בשמונה עשרה לצורך שמיעת ברכת כהנים, יש צדדים לכאן ולכאן.

מחד גיסא, יש סברא לומר שאין להפסיק כי אינו עוסק "בשבחי המקום" אלא רצונו "לקבל ברכה". ואם כן יש לחלק בין שמיעת דברים שבקדושה באמצע תפילת שמונה עשרה, המותרת מפני שבתפילה המתפלל עוסק בשבחי המקום, ולכן אין הפסק במה ששומע כעונה קדיש וקדושה, שגם הם משבחי המקום. ולעומת זאת, הפסק לשמיעת ברכת כהנים, שאינו "שבחי המקום", אלא "קבלת ברכה", כן מהווה הפסק.

מאידך גיסא, יתכן לומר שהברכות בברכת כהנים הן "בקשות" הנחשבות כחלק מהתפילה, ואם כך שמיעת ברכת כהנים אינה נחשבת כהפסק.

וסברא נוספת שאין הפסק בשמיעת ברכת כהנים, שכן גם לדעת האוסרים לשתוק בתפילת שמונה עשרה כדי לשמוע קדיש וקדושה, הרי טעמם בגלל ש"שומע כעונה" פירושו שהשומע נחשב "**כמדבר ממש**", ולכן השמיעה נחשבת כדיבור המהווה הפסק בתפילת שמונה עשרה. מה שאין כן בברכת כהנים, אין ה"שומע" נחשב "עונה", אלא "רק **שותק** כדי להשתתף עם הציבור לקבל ברכת ה' כשהשכינה שמה".

סוף דבר: נחלקו הפוסקים בנדון כהן המתפלל שמונה עשרה בסמוך לכותל המזרח העומד בתפילתו מאחורי הכהנים המברכים, האם עליו **להישאר לעמוד במקומו**, או **לעקור וללכת לעמוד לפניהם**, כדי להתברך מהם. האגרות משה סבר שמותר וצריך לעקור ממקומו כדי לעמוד במקום הראוי להתברך מהכהנים. אבל הגרש"ז אויערבך נקט שהמתפלל שמונה עשרה ועומד מאחורי הכהנים, ישתוק ויכוון לברכתם.

וכן פסקו הגר"מ פיינשטיין, והגר"ש ואזנר, **שהמתפלל רשאי להפסיק מתפילתו כדי לשמוע את ברכת הכהנים** ולקיים את המצוה להתברך מהכהנים.

והגר"מ שטרנבוך מסר שהחזון איש נהג להפסיק באמצע שמונה עשרה לשמוע ברכת כהנים, אולם אמר למי ששאל אותו האם להפסיק באמצע התפלה לשמוע ברכת כהנים "שיעשה כהבנתו, ואם מרגיש שמפריע לו בתפילה לא יפסיק, ואיך שיעשה שפיר דמי". ומסקנת הגר"מ שטרנבוך שקשה להכריע בשאלה זאת למעשה ולכן "דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד", "ואיך שיעשה שפיר דמי".